

(i) Printed Pages : 7

Roll No. ....

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

1	0	8	7	4
---	---	---	---	---

Exam. Code :

5	0	0	3
---	---	---	---

**Bachelor of Arts (FYUP) 3rd Semester
(2125)**

SOCIOLOGY (In all Mediums)

Paper : Social Structure And Social Change

Time Allowed : 3 Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— Attempt **FIVE** questions in all including Question No. 1 which is compulsory and selecting **ONE** essay type question from each unit.

1. Answer any **NINE** of the following in about **30-35** words each:

(i) Role-set

(ii) Values

(iii) Radcliffe Brown's views on social structure

(iv) Define Evolution

(v) Two causes of Revolution

(vi) Capitalism

- (vii) Barter system
- (viii) Mortality and social change
- (ix) Education and Social Change
- (x) Two factors affecting secularization
- (xi) Westernization
- (xii) Consequences of globalization 9×2=18

UNIT—I

- 2. Discuss various elements of Social Structure. 18
- 3. Discuss characteristics of social structure. Discuss in detail power and prestige as elements of social structure. 18

UNIT—II

- 4. Define development. Discuss changing connotations of development. 18
- 5. What is social change? Discuss Marx's views on social change. 18

UNIT—III

- 6. Discuss social and demographic factors of social change. 18
- 7. Discuss role of law in bringing social change. 18

UNIT—IV

8. What is Secularization? What are the challenges faced by secularization in contemporary society. 18
9. What is Modernization? Discuss the impact of modernization on various social institutions. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- प्रश्न संख्या 1 जो कि अनिवार्य है, सहित कुल पाँच प्रश्नों के उत्तर दीजिए और प्रत्येक यूनिट में से एक निबंधात्मक प्रश्न चुनिए।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं नौ प्रश्नों के उत्तर लगभग 30-35 शब्दों में दीजिए:
- (i) भूमिका-निर्धारण
  - (ii) मूल्य
  - (iii) सामाजिक संरचना पर रैंडविल्फ ब्राउन के विचार
  - (iv) विकासवाद को परिभाषित कीजिए
  - (v) क्रांति के दो कारण
  - (vi) पूंजीवाद
  - (vii) वस्तु विनिमय प्रणाली
  - (viii) मृत्यु दर और सामाजिक परिवर्तन

(ix) शिक्षा और सामाजिक परिवर्तन

(x) धर्मनिरपेक्षता को प्रभावित करने वाले दो कारक

(xi) पश्चिमीकरण

(xii) वैश्वीकरण के परिणाम

9×2=18

यूनिट-I

2. सामाजिक संरचना के विभिन्न तत्वों की चर्चा कीजिए। 18
3. सामाजिक संरचना की विशेषताओं की चर्चा कीजिए। सामाजिक संरचना के तत्वों के रूप में शक्ति और प्रतिष्ठा की विस्तार से चर्चा कीजिए। 18

यूनिट-II

4. विकास को परिभाषित कीजिए। विकास के बदलते अर्थों की चर्चा कीजिए। 18
5. सामाजिक परिवर्तन क्या है? सामाजिक परिवर्तन पर मार्क्स के विचारों की चर्चा कीजिए। 18

यूनिट-III

6. सामाजिक परिवर्तन के सामाजिक और जनसांख्यिकीय कारकों पर चर्चा कीजिए। 18
7. सामाजिक परिवर्तन लाने में कानून की भूमिका पर चर्चा कीजिए। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਧਰਮਨਿਰਪੇਖੀਕਰਣ ਕਯਾ ਹੈ? ਸਮਕਾਲੀਨ ਸਮਾਜ ਮੇਂ ਧਰਮਨਿਰਪੇਖੀਕਰਣ ਕੇ ਸਾਮਨੇ ਕਯਾ ਚੁਨੌਤੀਯਾਂ ਹੈਂ? 18
9. ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਣ ਕਯਾ ਹੈ? ਵਿਭਿੰਨ ਸਾਮਾਜਿਕ ਸੰਰਥਾਓਂ ਪਰ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਣ ਕੇ ਪਰਭਾਵ ਕੀ ਚਰਚਾ ਕੀਜਿਏ। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਲੇਖ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ।

1. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੌਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 30-35 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :
- (i) ਭੂਮਿਕਾ-ਨਿਰਧਾਰਨ
  - (ii) ਮੁੱਲ
  - (iii) ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਰੈੱਡਕਲਿਫ ਬ੍ਰਾਊਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ
  - (iv) ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ
  - (v) ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ
  - (vi) ਪੁੰਜੀਵਾਦ
  - (vii) ਬਾਰਟਰ ਸਿਸਟਮ
  - (viii) ਮੌਤ ਦਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬਦਲਾਅ

(ix) ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬਦਲਾਅ

(x) ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਕਾਰਕ

(xi) ਪੱਛਮੀਕਰਨ

(xii) ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
3. ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
5. ਸਮਾਜਿਕ ਬਦਲਾਅ ਕੀ ਹੈ ? ਸਮਾਜਿਕ ਬਦਲਾਅ ਬਾਰੇ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਜਨਸੰਖਿਆਂਕੀ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
7. ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਕੀ ਹੈ ? ਸਮਕਾਲੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਪੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਕੀ ਹਨ ? 18
9. ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਕੀ ਹੈ ? ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18